

Kinnitatud

direktori 19.10.2023

käskkirjaga nr 1-2/03

Mini-minifirma

ainekava

Sisukord

Õppesisu ja õpitulemused I kooliastmes 1.- 3. klass.....	3
Õppesisu ja õpitulemused II kooliastmes 4. – 6. klass.....	12

Mini-minifirma ainekava

Õppeaine	Nädalatunde klassiti												
	1.k	2.	3.		4.	5.	6.		7.	8.	9.		
	1	kl	kl	I ka kokku	kl	kl	kl	II ka kokku	kl	kl	kl	III ka kokku	KOKKU
Mini-minifirma	1	1	1	3	1	1	1	3					6

Õppesisu ja õpitulemused I kooliastmes 1.- 3. klass

Õpiväljundid

Õpilane:

1. oskab püstitada eesmärged, võtta vastutust ideede elluviimisel ning rakendab meeskonnatöö võtteid;
2. arendab enda loovust;
3. suhtub vastutustundlikult elukeskkonda;
4. teab oma õigusi ja kohustusi kui tarbija;
5. saab aru ettevõtluse tähtsusest igapäevaelus ja ühiskonnas;
6. mõistab ettevõtja, juhi ja töötaja rolle ning vastutust;
7. on positiivse hoiakuga ettevõtluse ja ettevõtjate suhtes.

1.-3. klass

Õppesisu

Teema 1 „Kasvamine - arenguuskumus“ keskendub õppimist ja arengut toetavale uskumustele (arenguuskumused). Näiteks õppimise ja saavutuste mõttes pingutamine ja

keskendumine, vajaduse korral strateegiate vahetamine, abi küsimine, hirmu puudumine eksimise ees ning uudishimu iseenda vigade põhjuste suhtes. Selline tegutsemise repertuaar toetab ühelt poolt valdkonnas tasapisi paremaks saamist ning teiselt poolt aitab tagasilöökide puhul psühholoogiliselt paremini toime tulla.

Eesmärgid:

- õpilane mõistab, et uute asjade õppimiseks tuleb katsetada ja järjepidevalt harjutada;
- õpilane mõistab arengu seaduspärasust ahelas, näiteks looduses: seeme – taim – viljad – seeme – uus taim;
- rahatarkus: õpilane saab aru raharinglusest – midagi ostes annan raha ära, aga müües saan raha endale.

Teema 2 „Mina ise – emotsioonidega toimetulek“ keskendub oskusele oma emotsioone märgata, ära tunda ja nimetada, olla teadlik emotsioonide reguleerimise eri viisidest, ja suutlikkus neid viise olukorrale vastavalt kasutada. Emotsioonidega toimetulekul mängivad rolli ka pidurdusprotsessid ehk suutlikkus mõelda enne tegutsemist.

Emotsioonidega toimetuleku toetamine aitab õppijatel paremini oma tegutsemist kõrvalt vaadata ning võimaldab emotsionaalseid reaktsioone n-ö ümber mõtestada. See tähendab, et eri emotsioonide tundmine on normaalne, kuid tähtis on mõtestada seda, kuidas me nendest emotsioonidest ja olukordadest edasi mõtleme ning sellele püsivalt reageerime.

Eesmärgid:

- õpilane nimetab ja märkab erinevaid tundeid;
- õpilane rakendab mõnda enesejuhtimise strateegiat (rahuneb, loeb kümneni, peegeldab oma tundeid juhitud vestluses);
- rahatarkus: õpilane eristab mõisteid ostmine ja müümine ja saab aru ostu-müügi protsessist, sh raha rollist vahetusvahendina.

Teema 3 „Soovid ja vajadused – emotsioonidega toimetulek, kannatlikkus“ aluseks on Stanfordini psühholoog Walter Mischel uurimistöö (60-70ndatel) „vahukommikatse“, mis näitas, et lapsed, kes suudavad ohverdada lühiajalise naudinguga pikaajalise tulu nimel, on kogu elu jooksul edukamad.

Eesmärgid:

- õpilane saab aru, mida tähendab ootamine ja kannatlikkus;
- õpilane koostab ostu-, või soovinimekirja ja mõistab koostamise vajalikkusest ja mõttest;
- rahatarkus: õpilased teevad vahet, milliseid asju nad väga vajavad (toitu, kodu), aga milliseid asju nad väga soovivad (maiustusi ja mänguasju).

Teema 4 „Käised üles – algatamine“ viitab käitumistele, mis on seotud enesejuhtitud, sündmusi ennetava, perspektiivika ja püsiva tööga. Algatamine on käitumine, et ületada takistused motiveeritult, teadlikult ja eesmärgipäraselt tegutsedes. Algatusvõimelised inimesed tulevad paremini toime eesseisvate raskustega. Samuti tähendab algatusvõime võimaluste märkamist ja kasutamist ning vastuvõtlikkust uutele ideedele.

Eesmärgid:

- õpilane kogeb oma mõtte märkamist ja püüab seda sõnadega väljendada;
- õpilane kogeb idee teostumist ja selles suunas tegutsemist;
- rahatarkus: õpilane võrdleb sõnu palju ja vähe; samuti saab ta aru, et olenevalt kontekstist tähendab sama arv palju või vähe.

Teema 5 „Kust tuleb raha? – sotsiaalsete olukordade lahendamine, suhtlusoskus“ väljendub indiviidi võimekuses tulla toime erisugustes sotsiaalsetes olukordades sotsiaalsete eesmärkide saavutamiseks ja eeldab vastastikust koostoimet, kus väljendatakse ennast ning üritatakse samal ajal suhtluskaaslasti mõista.

Eesmärgid:

- õpilane õpib tundma sõprust ja selle järjepidevust;
- õpilane nimetab sõbra positiivseid omadusi;
- rahatarkus: õpilane arutleb, kuidas saab raha.

Teema 6 „Kogumine ja kulutamine – (aja)planeerimisoskus“ Planeerimine on tegevuste läbimõtlemine ja nende organiseerimine soovitud eesmärgi saavutamiseks. Planeerimisel valitakse oodatud eesmärgini viivate mõtete ja tegevuste järgnevus ning sõnastatakse ja hinnatakse neid. Eduka planeerimise eeldus on oskus seda protsessi ise jälgida ja suunata,

teadvustades eesmärki, otstarbekas järjekorras selleni viivaid samme ning võimet iga sammu järel analüüsida, kas see viis lõppeesmärgile lähemale või mitte. Planeerida võib nii lähemaid, lühiajalisi ülesandeid kui ka kaugemaid, pikaajalisi eesmärke silmas pidades. Samamoodi kui ülejäänud mõtlemisoskused, tugineb ka planeerimisoskus baasilisematele protsessidele, nagu näiteks infoühikute samaaegne meeles hoidmine, ilma milleta ei saaks otsustada, milline on esmatähtis tegevus ja millised tegevused võivad oodata, samuti suutlikkus järgida eesmärgipärast tegevuste järjekorda, mis tähendab ebaoluliste mõtete ja tegevuste pidurdamist. Seega on planeerimist raske õppida, sest see oskus tugineb eri alamprotsessidele ning selle õppimine ise eeldab planeerimisoskust.

Eesmärgid:

- õpilane mõistab kogumise ja varumise vajalikkusega;
- õpilane saab kogemuse planeerimise kohta;
- rahatarkus: õpilane teab, et eesmärgipärane kogumine eeldab planeerimist.

Teema 7 „Asjades väärtus – probleemilahendusoskus“ osutub suuresti vajalikuks olukordades, kus ollakse keeruka ülesande ees, mille lahenduskäik ei ole ilmne ning samuti pole selge, mida esimese sammuna lahenduse leidmiseks ette võtta. Probleemilahendus nõuab aega ja iseenda mõtlemisprotsessi teadvustamist ja suunamist.

Eesmärgid:

- õpilane mõistab probleemi tähendust;
- õpilane julgeb probleemi jagada;
- rahatarkus: õpilane mõistma, et asjadel on ka rahaline väärtus.

Teema 8 „Koos on tore – koostööoskus“ eeldab kõigile ühtemoodi mõistetavat mõtestatud eesmärki, harmoonilisi suhteid, jagatud vastutust, tööõõmu ja pühendumist – siis on edukas koostöös võimalik saavutada sünergiaid ja väljapaistvaid tulemusi.

Eesmärgid:

- õpilane mõistab koostöö olemust;
- õpilane arvestab meeskonnatöös teistega;
- rahatarkus: kui igaüks annab natuke, saab kokku palju.

Teema 9 „Töö ja ametid – keskkonna mõistmine“ hõlmab ümberringi toimuva mõistmist nii globaalsel kui ka kohalikul tasandil (lokaalselt). Ettevõtluskeskkonna mõistmine tähendab võimet orienteeruda keskkonna eri tahkudes (nt poliitiline, majanduslik, sotsiaalne, tehnoloogiline, ökoloogiline) ja eri tasanditel (nt kohalik, riigi, globaalne). Arvestama samal ajal ka väliskeskonda ja ettevõtte sisemisi võimalusi, et saavutada parim tulemuslikkus. Ettevõtluskeskkonna alast pädevust iseloomustab võime luua suhteid, seada eesmärke, olla innovaatiline ja märgata keskkonna pakutavaid võimalusi. Ettevõtluskeskkonna mõistmisel on oluline võtta arvesse klientide, partnerite jt osaliste kultuurilisi iseärasusi. Kultuurierinevuste ja -sarnasuste puhul nii väliselt jälgitavate (nt kombed, tavad) kui ka varjatumate (nt normid, väärtused, tunnetusprotsessid) aspektide ja nende seoste mõistmist ning selle pinnalt kohaste käitumisvalikute tegemist.

Eesmärgid:

- Õpilane selgitab erinevaid ameteid: nende sisu ja väärtust;
- Õpilane nimetab erinevaid tasusid töö tegemise eest (koosveedetud aeg, raha, kaup, hea enesetunne jne);
- Õpilane toob näiteid, kuidas erinevad keskkonnad pakuvad erinevaid ameteid (nt. meri-kalandus).

Teema 10 „Klient – suhtlemine“ ühendab suhtlusoskused eneseteadlikkuse, enesejuhtimise, sotsiaalse teadlikkuse ja vastutustundliku, sh eetilise otsustamisega. Head suhtlemisoskused peegeldavad õpilase võimekust 1) töödelda sotsiaalset informatsiooni, 2) olla tolerantne, empaatiline ja eetiline (sh olla avatud eriarvamustele, kompromissidele, konfliktide konstruktiivsele lahendamisele), 3) märgata ning reageerida asjakohaselt oma vaatajate-kuulajate reaktsioonidele.

Eesmärgid:

- Õpilane küsib abi ja aitab abivajajat (oma võimalustest ja võimetest lähtuvalt).
- Õpilane selgitab kliendi mõistet.
- Õpilane kuulab (õpetajate ja eakaaslaste) juttu ja annab olulise sisu edasi.

Teema 11 „Toode ja teenus – probleemilahendusoskus“, kus võetakse aluseks probleemilahenduse mudel: 1) oskus probleemi märgata, 2) oskus probleemi määratleda ja

esitada, 3) oskus tegevust planeerida ja valida sobiv lahendusstrateegia, 4) oskus viia see strateegia ellu, 5) oskus hinnata, kas saavutatud vastas varem seatud eesmärgile ja hinnata iseenda edukust lahendajana.

Eesmärgid:

- Õpilane märkab õpetaja suunamisel erinevaid murekohti ja nende võimalikke lahendusi.
- Õpilane selgitab, mis on toode ja mis on teenus.
- Õpilane nimetab erinevaid tooteid ja teenuseid, mida ta oma elus kasutab.

Teema 12 „Hind – finantskirjaoskus ehk rahatarkus“ on rahaasjade ja nendega seotud riskide teadmine ja mõistmine, motivatsioon ja kindlus neid teadmisi erisugustes olukordades hästi kasutada, et parandada isiklikku ja ühiskondlikku rahalist heaolu ning võimaldada majanduselus osalemist (OECD, 2016)

Hea finantskirjaoskusega inimene planeerib oma rahaasju nii igapäevasel majandamisel kui ka pikemas perspektiivis. Ta seab endale rahaasjades eesmärgid ja leiab nende saavutamiseks võimalusi, ta teeb vahet soovide ja vajaduse vahel. Ta hangib objektiivset infot arukate otsuste tegemiseks või probleemide lahendamiseks, ei ela üle oma võimete ning tuleb toime ootamatute väljaminekutega, sest tal on säästnud.

Eesmärk:

- Õpilane võrdleb hindu (odavam, kallim, kg hind, tk hind);
- Õpilane mõistab, miks on vajalik ostunimekiri;
- Õpilane selgitab, mida tähendab säästmine.

Teema 13 „Säästmine ja kokkuhoid – eetilisus ja jätkusuutlikkus“, millal on arukas taotleda vähem kasumit või mõnda toodet/teenust üleüldse mitte turule viia, sest see tekitab ohtlikku ja asjatut keskkonnakoormust, luues inimestele vajadusi, mida neil tegelikult vaja ei ole. Eetikat saab defineerida ka kui teadust käitumise või väärtuste juhtimisest. Väärtused on põhilised veendumused ja põhimõtted. Eetika on väärtuste kogum, mida loetakse heaks ja õigeks ning nendeks väärtusteks võib nimetada ausust, lubaduste pidamist, usaldatavust, avatust, teistest hoolimist, austust, kodanikutunnet, parima poole püüdlemist ja

arvestamist. Eetika võtab kokku need põhireeglid, mille järgi me oma igapäevast elu elame (või peaksime elama), ja hoiab meid n-õ õigel kursil.

Eesmärgid:

- Õpilane selgitab, kuidas tema saab kokkuhoidlik olla.
- Õpilane toob näiteid erinevatest kulutustest.
- Õpilane toob näiteid erinevatest väärtustest.

Teema 14 „Raha – planeerimine“ on eesmärgipärane ja etappidest koosnev protsess ning eeldab oskust ette mõelda. Planeerimine on tegevuste läbimõtlemine ja nende organiseerimine soovitud eesmärgi saavutamiseks. Planeerimise iga etapp sisaldab protsessi jälgimist ja tagasisidet selle kohta, kas jõuti osaesmärgini. Samal ajal tuleb meeles hoida planeeritud tegevuse tervikeesmärki, jälgides, et tegevuse alametapid viiksid soovitud suunas.

Eesmärgid:

- Õpilane võrdleb Eestis kasutusel olevaid rahaühikuid väärtusest lähtuvalt.
- Õpilane teeb praktiliselt läbi ostu planeerimise protsessi.
- Õpilane saab aru loterii põhimõttest ja kaasnevatest riskidest.

Teema 15 „Reklaam – loovus“. Loovus on üks ettevõtliku tegutsemise olulisemaid alusoskusi. Loovuse mõiste viitab küll omadusele, aga ettevõtluse kontekstis on tegemist pigem protsessiga, mille käigus seotakse erilaadseid infoühikuid uudseks ja kindlas kontekstis funktsionaalseks tervikuks. Loovus on arendatav oskus, mis sõltub mitmesugustest baasprotsessidest, nagu töömälu (ehk suutlikkus hoida mõtlemise fookuses korraga hulka infoühikuid) ja mõtlemise paindlikkus (ehk suutlikkus vahetada vaatenurka ja lasta lahti tavapärasest lahendusest).

Eesmärgid:

- Õpilane saab aru reklaami eesmärgist.
- Õpilane loob ise reklaami (võib olla kutse/kuulutus).

Teema 16 „Kokkulepped – eetilisus ja jätkusuutlikkus“, mille eeldus on kriitiline ja informeeritud arutlemisoskus. Teema loob aluse süsteemseks ja ettenägelikuks mõtlemiseks otsuste vastuvõtmisel ja kokkulepete sõlmimisel.

Eesmärk:

- Õpilane oskab sõlmida kokkuleppeid.
- Õpilane saab aru kokkuleppe kinnipidamise vajalikkusest.
- Õpilane teab, mida teha, kui kokkuleppest kinni pidada ei saa.

Võimalikud õppekäigid ja lõimingut toetavad tegevused

- Ettevõtte(te) külastus või ettevõtja(d) külastab meid tunnis.
- Õpilased uurivad enda vanematelt, kuidas nemad raha teenivad – palgatöötajana (amet), ettevõtjana (toode või teenus).

Kõnearendus

- Arutelud õpilastega.
- Õpilased mängivad läbi sündmusi.
- Näidendi esitamine.

Sotsiaalsed oskused

- Õpilaste enda mõtete avaldamine ühiselt klassis ja meeskonnatöös.
- Sotsiaalne ettevõtlus

Kunst

- Piltide joonistamine ja värvimine.
- Materjalide tundmine.
- Kompositsioon.
- Reklaami koostamine.
- Toodete kujundamine.

Matemaatika

- Loendamine.
- Võrdleme kaupade hindu.
- Hindade arvutamine.
- Mõõtühikute (cm, mm, m, kg, g) kasutamine toodete valmistamisel.
- Materjali koguste arvestus.
- Rahamängu mängimine.
- Laadal rahaga arveldamine.

Loodusõpetus

- Suunaterminite kasutamine (üleval - all, paremal – vasakul, ees – taga, jne).
- Arutelud jätkusuutliku keskkonna teemadel.
- Looduslike materjalide tundma õppimine.
- Ruumis ja kaardil orienteerumine.

Digipädevused

Teabe haldamine:

- Õpilane oskab juhendaja abiga otsida, leida ja kasutada infot veebis.

Sisuloome:

- Oskus kasutada, täiendada, elektroonilisi materjale, kasutades seejuures juhendaja abi.

Turvalisus:

- Oskus kasutada digivahendeid heaperemehelikult.
- Õpilane teab digivahendite kasutamisega seotud riske.

Probleemi lahendus:

- Õpilane otsib abi, kui digivahend või - rakendus ei tööta.

Hindamine:

Mini-minifirma valikaines I kooliastmes on kujundav hindamine.

Kujundav hindamine

Hindamise aluseks on töö (iseseisev) sooritus, loovus, üldine korrektsus. Õppeprotsessi jooksul ole valmis, et hinnatakse ka koduseid töid, suulisi vastuseid, ülesannete lahendamist, osalemist rühmatöodes ja ettevõtlustegevuses.

Õppesisu ja õpitulemused II kooliastmes 4. – 6. klass

Õpiväljundid

Õpilane:

1. oskab püstitada eesmärged, võtta vastutust ideede elluviimisel ning rakendab meeskonnatöö võtteid;
2. arendab enda loovust;
3. kasutab erinevaid teabeallikaid, tõlgendab ja esitab neis allikates sisalduvat infot;
4. suhtub vastutustundlikult elukeskkonda;
5. teab oma õigusi ja kohustusi kui tarbija;
6. saab aru ettevõtluse tähtsusest igapäevaelus ja ühiskonnas;
7. mõistab ettevõtja, juhi ja töötaja rolle ning vastutust;
8. on positiivse hoiakuga ettevõtluse ja ettevõtjate suhtes.

4.-6. klass

Õppesisu:

1. Majandus ja ettevõtlus. Soovid ja vajadused (näiteks vitamiin või valuvaigisti). Majapidamised ja ettevõtted. Ressursid ja kaubad, teenused. Raha ja kapital. Majandusringlus.
2. Töö roll ja elukutsed. Ettevõtja roll, vajalikud teadmised, oskused. Elu ja töökaar.

3. Ettevõtlikkus ja ettevõtlus. Äriidee. Ettevõtte vormid: FIE, osühing, aktsiaselts. Juhtimine ja meeskonnatöö.
4. Ettevõtluse alustalad: eraomand, turg, konkurents ja ettevõtlikkus.
5. Ideest toote ja teenuseni. Ettevõtja põhiküsimused: Mida? Kuidas? Kellele? Tootmine ja tootmiskulud, omahind. Säätlik tootmine.
6. Müümine ja ostmine. Müügihind. Tarbijakäitumine. Reklaami tähtsus ettevõtjale ja tarbijale. Säätlik tarbimine.
7. Ettevõtte rahaasjad. Tulud, kulud, kasum, kahjum. Raamatupidamine. Ettevõtja vastutus.
8. Konkurents, selle roll ettevõtjale ja tarbijale. Kodukoha ettevõtlus ja ettevõtted.
9. Rahatarkus. Eelarve. Hoiustamine ja laenamine. Õpilaste töötamine ja seadusandlus. Maksud ja riigi roll majanduses.

MÕISTED: majandus, ettevõtlikkus ja ettevõtlus, ressursid: loodusvarad, kapital, tööjõud; äriidee, FIE, osühing, aktsiaselts, eraomand, konkurents; toode ja teenus, tootmine ja tootmiskulud, omahind; tarbija, reklaam, raamatupidamine, kasum, kahjum; konkurents; eelarve, hoius, laen, maksud

Lõiming teiste ainevaldkondadega:

Mini-minifirma valikaine on tihedalt seotud käsitöö, kunsti, keele ja matemaatikaga. Koorilaulust leiab lõimingukohti ka teiste üldhariduskooli õppeainetega.

Hindamine:

Mini-minifirma valikainet II kooliastmes hinnatakse mitmeeristavalt ehk kasutatakse hindeid „arvestatud“ (AR) ja „mittearvestatud“ (MA).

- „Arvestatud“ (AR) – õpilane on saavutanud tema õppe aluseks oleva õppekavaga seatud õpitulemused ja arengu eesmärgid või tema teadmised ja oskused ületavad neid.
- „Mittearvestatud“ (MA) – õpilane ei ole täitnud tema õppele seatud eesmärgi ega omandanud taotletavaid õpitulemusi piisaval tasemel.

Mini-minifirma valikaine õppeaasta hinne koosneb kahest poolaasta hindest. Poolaasta kokkuvõttev hinne kujuneb tunnihinnete põhjal. Tunnis hinnatakse osalemist praktilistes töödes, esinemisi, laatadel osalemist, õppematerjali omandamist, käitumist ja suhtumist.